

Annotation. The reasons and directions for integration development in AIC on the basis of cooperative relations have been substantiated. The idea that integration is a means of production concentration has been grounded. Principal rational ways and directions of improvement of agreed relations system and mutual payments, formation of price mechanism in the integrated meat and milk production.

Key words: cooperation, integration, producers, agricultural sector, meat product, milk product.

УДК 657.1.011.56

А.О. Ніколашин, кандидат економічних наук, в. о. доцента ПДАТУ

ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКУ ПРИ ВИКОРИСТАННІ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Розглядається перелік законів, постанов, наказів, державних стандартів та інших нормативних актів України щодо регулювання бухгалтерського обліку та його комп'ютеризації. Проводиться аналіз розглянутих нормативних актів, де зазначається їх недосконалість щодо конкретних особливостей кожного підприємства, в тому числі і сільськогосподарських підприємств. За результатами аналізу запропоновані шляхи поліпшення існуючого стану досліджуваного питання.

Ключові слова. комп'ютерні технології, закони, акти, нормативні документи, бухгалтерське програмне забезпечення, автоматизована система.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Одним із важливих питань при побудові системи облікової інформації є нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку. А тому повноцінне функціонування бухгалтерського обліку не можливе без розвинутої законодавчої бази. І якщо загальний стан нормативно-правової бази з регулювання бухгалтерського обліку в Україні можна вважати задовільним, то стан нормативно-правового регулювання комп'ютеризації бухгалтерського обліку є значно гіршим, що, в свою чергу, приводить до значних затримок в розвитку комп'ютеризації бухгалтерського обліку в країні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Багато наукових думок спрямовано на аналіз місця бухгалтерського обліку в загальній системі права. Хоча загальноприйнято вважати бухгалтерський облік складовою частиною господарського права, проте деякі вчені висловлюють іншу думку. Так, Ю.А. Тихомиров вважає, що у процесі становлення нової галузі – інформаційного права – бухгалтерський облік можна віднести до різновиду інформаційних відносин [8, с. 339]. На переконання професора Я.В. Соколова постає необхідність формування окремої галузі права – бухгалтерського права [7, с. 25].

Питанням дослідження нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку та його комп'ютеризації займалися такі вчені як Бутинець Ф.Ф., Завгородній В.П., Кропивко М.Ф., Івахненко С.В., Саблук П.Т. та інші.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Висвітлення питання законодавчого регулювання комп'ютеризації бухгалтерського обліку є не систематизованим. Крім того, дане питання розкривається поверхнево, спираючись лише на основні нормативні акти (Закони України), використання яких без прийнятих підзаконних актів (накази, постанови тощо) не дає позитивного результату.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Ціллю статті є проведення аналізу сучасної нормативно-правової бази з регулювання комп'ютеризації бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах. Основними методами дослідження стали: метод синтезу і аналізу, монографічний метод, метод порівняння тощо.

Виклад основного матеріалу дослідження. Правове регулювання обліку в Україні здійснюється на кількох рівнях (табл. 1).

Таблиця 1

Рівні правового регулювання бухгалтерського обліку в Україні

Рівень	Регулюючий державний орган	Види нормативних документів	Перелік нормативних документів
1 2		3	4
I	Верховна Рада України	Конституція України	Конституція України
			Кодекси (земельний, трудовий, господарський, цивільний тощо)
		Закони України	Закон України „Про авторське право і суміжні права”
			Закон України „Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”
			Закон України „Про власність”
			Закон України „Про господарські товариства”
			Закон України „Про державну підтримку сільського господарства України”
			Закон України „Про захист інформації в автоматизованих системах”
			Закон України „Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах”
			Закон України „Про електронні документи та електронний документообіг”
			Закон України „Про електронний цифровий підпис”
			Закон України „Про інформацію”
			Закон України „Про колективне сільськогосподарське підприємство”
			Закон України „Про обов'язковий примірник документів”
			Закон України „Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки”
			Закон України „Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві”
			Закон України „Про сільськогосподарську кооперацію”
Закон України „Про фермерське господарство”			
Верховна Рада України	Постанови	Постанова ВРУ „Про прийняття за основу проекту Закону України про Загальнодержавну програму впровадження електронного документообігу з використанням електронного цифрового підпису”	
		Постанова ВРУ „Про Рекомендації парламентських слухань з питань розвитку інформаційного суспільства в Україні”	
II	Президент України	Укази, розпорядження	Указ „Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектору економіки”
			Указ „Про першочергові завдання щодо впровадження новітніх інформаційних технологій”
			Постанова „Про державну комп'ютеризовану систему моніторингу сплати податків, зборів (обов'язкових платежів)”
			Постанова „Про затвердження Положення про Державний департамент з питань зв'язку та інформатизації”

1 2		3	4
	Кабінет Міністрів України	Постанови, розпорядження	Постанова „Про затвердження Порядку подання фінансової звітності” Постанова „ Про затвердження Державної програми розвитку архівної справи на 2006-2010 роки” Постанова „Про затвердження державної програми стандартизації на 2006-2010 роки” Постанова „ Про затвердження Положення про Національний реєстр електронних інформаційних ресурсів” Постанова „ Про затвердження Порядку засвідчення наявності електронного документа (електронних даних) на певний момент часу” Постанова „ Про затвердження Порядку застосування електронного цифрового підпису органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями державної форми власності” Постанова „ Про затвердження Програми реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів” Постанова „ Про затвердження Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки” Постанова „Про затвердження Типового порядку здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади” Розпорядження „ Про затвердження Концепції легалізації програмного забезпечення та боротьби з нелегальним його використанням”
III	Міністерство фінансів України		Положення (стандарт) бухгалтерського обліку
IV	Міністерства та відомства	Постанови, накази, інструкції, положення, вказівки	Наказ Міністерства аграрної політики України „Про удосконалення обліку виробництва продукції рослинництва” Наказ Міністерства фінансів України „Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування” Наказ Міністерства фінансів України „ Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку” Постанова Правління національного банку України „Про затвердження Правил Національної системи масових електронних платежів”
V	Керівництво підприємства		Статут Положення про бухгалтерію підприємства Облікова політика підприємства Посадові інструкції, накази, розпорядження тощо

Як видно з таблиці 1, на сьогодні є прийнятими Закони України „Про інформацію”, „Про захист інформації в автоматизованих системах”, „Про авторське право і суміжні права”, „Про електронні документи та електронний документообіг” [3], „Про електронний цифровий підпис” [4], в яких наводяться лише загальні пояснення щодо ведення бухгалтерського обліку за допомогою комп’ютерної техніки. Крім того, в нормативних актах, що регулюють питання інформаційних технологій та організації автоматизованих систем, пояснюються лише деякі правила щодо використання комп’ютерної (обчислювальної) техніки та програмного забезпечення (табл. 2).

Таблиця 2

Перелік нормативних документів, що регулюють питання інформаційних технологій та організації автоматизованих систем

Вид нормативного акта	Номер	Назва
1	2	3
ДСТУ	2226-93.	Автоматизовані системи. Терміни та визначення.
ДСТУ	2227-93.	Система оброблення інформації. Автоматизована установа. Терміни та визначення.
ДСТУ	2228-93.	Система оброблення інформації. Підготовлення і оброблення даних. Терміни та визначення.
ДСТУ	2229-93.	Система оброблення інформації. Локальні обчислювальні мережі. Терміни та визначення.
ДСТУ	2231-93.	Система оброблення інформації. Інтерфейс між обчислювальною машиною і технічним процесом. Терміни та визначення.
ДСТУ	2392-94.	Інформація та документація. Базові поняття. Терміни та визначення.
ДСТУ	2394-94.	Інформація та документація. Комплектування фонду, бібліографічний опис, аналіз документів. Терміни та визначення.
ДСТУ	2400-94.	Системи оброблення інформації. Розподілене оброблення даних. Терміни та визначення.
ДСТУ	2481-94.	Система оброблення інформації. Інтелектуальні інформаційні технології. Терміни та визначення.
ДСТУ	2483-94.	Система оброблення інформації. Блоки оброблення даних. Терміни та визначення.
ДСТУ	2505-94.	Система оброблення інформації. Організація даних. Терміни та визначення.
ДСТУ	2506-94.	Засоби обчислювальної техніки. Відмовостійкість і живучість. Загальні технічні вимоги
ДСТУ	2533-94.	Засоби обчислювальної техніки. Арифметичні та логічні операції. Терміни та визначення.
ДСТУ	2628-94.	Система оброблення інформації. Оброблення тексту. Терміни та визначення.
ДСТУ	2668-94.	Система оброблення інформації. Безвідмовність обслуговування та готовність. Терміни та визначення.
ДСТУ	2844-94.	Програмні засоби ЕОМ. Забезпечення якості. Терміни та визначення.
ДСТУ	2869-94.	Система оброблення інформації. Обладнання периферійне. Терміни та визначення.
ДСТУ	2872-94.	Система оброблення інформації. Мови програмування. Терміни та визначення.
ДСТУ	2873-94.	Система оброблення інформації. Програмування. Терміни та визначення.
ДСТУ	2938-94.	Система оброблення інформації. Основні поняття. Терміни та визначення.
ДСТУ	2939-94.	Система оброблення інформації. Комп'ютерна графіка. Терміни та визначення.
ДСТУ	2940-94.	Система оброблення інформації. Керування процесами оброблення даних. Терміни та визначення
ДСТУ	2941-94.	Система оброблення інформації. Розроблення систем. Терміни та визначення.
ГОСТ	24.104-85.	Единая система стандартов автоматизированных систем управления. Автоматизированные системы управления. Общие требования.

1	2	3
ГОСТ	34.003-90.	Информационная технология. Комплекс стандартов на автоматизированные системы. Автоматизированные системы. Термины и определения.
ГОСТ	34.201-89.	Информационная технология. Комплекс стандартов на автоматизированные системы. Виды, комплектность и обозначение документации при создании автоматизированных систем.
ГОСТ	34.601-90.	Информационная технология. Комплекс стандартов на автоматизированные системы. Автоматизированные системы. Стадии создания.
ГОСТ	34.602-90.	Информационная технология. Комплекс стандартов на автоматизированные системы. Техническое задание на создание автоматизированных систем.
ГОСТ	34.603-90.	Информационная технология. Комплекс стандартов на автоматизированные системы. Виды испытаний автоматизированных систем
ГОСТ	30488-97	Органы по сертификации персонала. Общие требования.

Як ми бачимо, питання комп'ютеризації бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах законодавчо регулюється досить загально, без врахування конкретних особливостей підприємств.

Для порівняння, за часів планово-адміністративної економіки діяли нормативні акти, які досить чітко висвітлювали потреби комп'ютеризації бухгалтерського обліку і в тому числі в сільському господарстві. Так, спільним наказом Мінсільгоспу СРСР і ЦСУ СРСР від 22.12. 1972 р. № 442/852 було затверджено типовий проект комплексної механізації бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах [5].

Висновки. У сучасних умовах господарювання постає невідкладна потреба створення законодавчої бази, яка б чітко регламентувала правила використання комп'ютерної техніки та технологій в організації бухгалтерського обліку в сільському господарстві. Поки що право ведення бухгалтерського обліку за допомогою комп'ютерних технологій можна визначати, виходячи із Закону „Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”, яким передбачено, що підприємство самостійно обирає форму бухгалтерського обліку як певну систему реєстрів обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації в них з додержанням єдиних засад, встановлених цим Законом та з урахуванням особливостей своєї діяльності і технології обробки облікових даних [2].

Список використаних джерел

1. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах: [підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп.] / М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, Л.Г. Панченко та ін. / За ред. проф. М.Ф. Огійчука. – К.: Вища освіта, 2003. – 800 с.
2. Закон України „Про бухгалтерський облік і фінансову звітність” від 16.07. 1999 р. / Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1999. – № 40. – С. 365.
3. Закон України „Про електронні документи та електронний документообіг” від 6.10. 1998 р.: Офіц. текст прийнятий Верховною Радою України 6 жовтня 1998 р. зі зм. та доп. станом на 1 вересня 2003 р. – Офіц. вид. – К.: Вид. дім „Ін Юре”, 2003. – 10 с.
4. Закон України „Про електронний цифровий підпис” від 22.05. 2003 р.: Офіц. текст прийнятий Верховною Радою України 22 травня 2003 р. – Офіц. вид. – К.: Вид. Дім „Ін Юре”, 2003. – 14 с.
5. Использование ЭВМ в сельскохозяйственном учёте: Сб. статей / Под ред. Н.Г. Белова и М.Г. Рапопорта. – М.: Статистика, 1980. – 208 с.
6. Методичні рекомендації по організації та веденню бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах України. / За ред. Ю.Я. Лузана, М.Г. Михайлова, В.М. Жука // Облік і фінанси в АПК. – 2005. – № 2. – С. 106-188.
7. Соколов Я.В. Очерки по истории бухгалтерского учета – М.: Финансы и статистика, 1991. – 397 с.
8. Тихомиров Ю.А. Публичное право: Учеб. для юрид. фак. и вузов. – М.: БЕК, 1995. – 485 с.

Аннотація. Рассматривается перечень законов, постановлений, приказов, государственных стандартов и других нормативных актов Украины относительно регулирования бухгалтерского учета и его компьютеризации. Проводится анализ рассмотренных нормативных актов, где указывается их несовершенство относительно конкретных особенностей каждого предприятия, в том числе и сельскохозяйственных предприятий. По результатам анализа предложены пути улучшения существующего состояния исследуемого вопроса.

Ключевые слова: компьютерные технологии, законы, акты, нормативные документы, бухгалтерское программное обеспечение, автоматизированная система.

Abstract. We consider the list of laws, decrees, orders, state standards and other normative acts of Ukraine concerning the regulation of accounting and computerization. The analysis reviewed regulations, which indicated their imperfections on the specific characteristics of each enterprise, including, and agricultural enterprises. The analysis suggests ways to improve the current state of the investigated issue.

Key words: computer technology, laws, acts, regulations, accounting software, automated system.

УДК 330.342.146:332.12

М.Г. Слоква, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник Інституту економіко-правових досліджень НАН України

КВАЛІФІКАЦІЯ ПОНЯТТЯ „ДІАГНОСТИКА СОЦІАЛЬНОЇ СКЛАДОВОЇ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ”

Проаналізовано поняття „соціальна сфера”, „соціальна інфраструктура”, „діагностика”. Під діагностикою соціальної складової розвитку регіонів визначено комплекс досліджень по встановленню реальних умов розвитку елементів соціальної інфраструктури регіону, визначенню та оцінці стану елементів, виявленню існуючих проблем, причин їх виникнення і шляхів розв’язання.

Ключові слова: діагностика, соціальна складова розвитку регіону, соціальна інфраструктура, освіта, охорона здоров’я, культура

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв’язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Коло існуючих проблем розвитку регіонів настільки широке, що торкається практично всіх аспектів життя суспільства. При цьому варто віддати належне найбільшій активізації інтересу вчених до економічної складової розвитку регіонів, що логічно для періоду відновлення вітчизняного господарського комплексу. При цьому роль і місце соціальної складової все більш значимі, що підтверджує затребуваність досліджень, присвячених її вивченню. Очевидною бачиться теза, що результативне управління розвитком регіону повинно базуватися на повному й адекватному відображенні економічної і соціальної динаміки. Разом з тим актуальною залишається необхідність цільового спостереження і порівняльного аналізу параметрів регіону при розробці та реалізації стратегії й тактики його соціально-економічного розвитку. Останнє аргументує своєчасність діагностики соціальної складової розвитку регіону і першочергового розгляду її методологічних основ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв’язання даної проблеми. Останнім часом спостерігається зростання числа досліджень, присвячених діагностиці розвитку регіонів, причому основний акцент у них зроблено на вивченні економічної складової, до них можна віднести роботи В. Антонова, В. Артеменка, В. Василенка, О. Дмитрієвої, В. Клісторіна, В. Лексіна, В. Серової та ін. Разом з тим існуюча тенденція соціалізації економіки актуалізує дослідження соціальних аспектів розвитку регіону. Так, у науковій літературі з’являються роботи, присвячені діагностиці окремих аспектів соціальної складової розвитку території, зокрема це праці В. Артеменка, В. Бахарєва, Є. Балацького, Н. Лазуренко, В. Лексіна, В. Серової та ін. Подібний розгляд соціальної складової викликаний першочерговістю